

Jan van Beaumont
(ca. 1281-1356),
heer van
Beaumont,
Valenciennes en
van Condé, etc.
Eerste stadshoofd
van de 'vrije stede'
Schoonhoven; zoon
van graaf Jan II,
jongere broer van
graaf Willem III.
Werd op 29 maart
(Pascchavont)
1329 te Middeldburg
door zijn broer
met 'het goed van
Schoonhoven'
beleend.

Wapen van Jan van
Beaumont.

Jan van Beaumont
1329 te Middeldburg

Schoonhoven: nieuw onderzoek naar haar vroegste bestuur, vóór 1280 tot 1322

Rene Kappers en Dick Merlink

Op 31 december 2014 houdt
het zelfstandige bestuur van
de stad Schoonhoven op te
bestaan. Die zelfstandigheid
was eeuwenoud. Wanneer
en hoe was dat zelfstandige
bestuur tot stand gekomen?
We onderzochten het
opnieuw aan de hand van de
stadsrechtsoorkonden.¹

Stadsarchivaris Lugard had al in 1938 de meeste elementen van het stadsbestuur aangedragen.² Toch ontbrak bij de viering van Schoonhoven 700 in 1981 de kennis hoe het vroegste bestuur van Schoonhoven ontstond. 1281 was geregeld, hoe de rechtspraak werkte en of er toen al ergens stedelijke rechtsregels bestonden.³ Pas in 1557 werd de bestuursstructuur van Schoonhoven voor het eerst op schrift gesteld.⁴ In 1986 verscheen 'Vijf eeuwen stadsbestuur van Schoonhoven'.⁵ De beschreven structuur van 1557 was de basis voor dat artikel. Daarom bleef de ontwikkeling van het bestuur vóór 1557 in nevelen gehuld. Ook de relatie met de stadsrechten van Schoonhoven bleef onbekend. Anno 2014 weten we door nieuw onderzoek, internet, digitale techniek en nieuwe theorie veel meer over de situatie rond 1300. Uitgaande van de oude bestuurlijke structuur die in het algemeen in de veen-ontginningen van de Hollandse-Utrechtse polders is onderzocht en beschreven,⁶ kunnen we nu ook de structuur en de historische ontwikkeling van het bestuur in Schoonhoven tot 1322 beschrijven. We doen dit aan de hand van de oudste Schoonhovense stadsrechtsoorkonden en oorkonden waarbij leengoed werd overgedragen, de zogenaamde verleenbrieven.⁷

Oude bronnen: digitalisering en internet

Na 'Schoonhoven 700' zijn vele bronpublicaties beschikbaar gekomen van de oudste bronnen van Schoonhoven; ook de oudste oorkonden.⁸ De recente digitalisering van de transcripties en teksten van die bronnen en internet maakten ze beter bereikbaar en gemakkelijker doorzoekbaar.⁹ Recente nieuwe inzichten in de theorie over stadsrechten maakte een deel van de oudste oorkonden van Schoonhoven herkenbaar als stadsrechtsoorkonden.¹⁰ Inhoudelijke analyses van de oudste Schoonhovense stadsrechtsoorkonden geven een beeld van de vroegste bestuursstructuren en leengoedheden van bestuurders in Schoonhoven. Belangrijk was ook het besef dat de vroegste

'Zegel ten zake'.
Zegel van de stad
Schoonhoven,
gebruikt door het
stadsbestuur om
de ordonanties te
bezegelen. Vroegst
bekende gebruik
9 juli 1313; laatste
26 maart 1583.
Randschrift: Sigillum
opidi de Schoonhove
ad calu[...];
middelfij: 56 mm.

